

XAVIER BRU DE SALA

Tràgica insularitat

Una de les lamentacions implícites de la historiografia catalanista és l'absència d'una base territorial suficient en la ja pretèrita formació de Catalunya. La pèrdua de la batalla de Muret, que va posar fi al somni d'un regne a banda i banda del Pirineu. El regal de Múrcia, conquerida per Jaume I, al seu cunyat Alfons "el Savi" de Castella. La mateixa divisió de l'herència del Conqueridor. El Compromís de Casp, que entronitzava la família més poderosa i rica de Castella, els Trastàmara, al tron catalanoaragonès. El trasllat de la cort d'Alfons el Magnànim a Nàpols fou, en aquesta visió, el penúltim capítol d'una política impossible, fonamentada en la multiplicat de regnes sense una capital forta i definida. En aquestes circumstàncies, l'opció del futur Ferran II, fugint d'una Catalunya en discòrdia per casar-se amb Isabel de Castella, va ser l'última jugada catalana d'envergadura (condemnada al fracàs, com sabem i no podia saber el jove príncep). Quina altra opció tenia, que no fos precipitar la inexorable decadència?

Els pares de la Renaixença, i encara més els seus néts noucentistes, van explicitar una vocació, primer d'independència i després de capitalitat cultural, que el Xènius no tenia cap problema a qualificar d'imperialisme. També havia de sortir malament. El poeta Joan Teixidor, home lúcida i serè, solia dir que els catalans tenien una vocació errònia d'italians del nord, però no advertien les diferències fonamentals. Es veu de seguida comparant els mapes de les dues penínsules amb una mirada històrica mínimament informada. Per als piemontesos —més exactament per al triangle format per Torí, Milà i Gènova—, la resta d'Itàlia és un passadís. Els llombards no havien estat mai carolingis, ni els calia. Eren tan bàrbars com ells, però anaven a la seva mentre Carlemany salvava Roma del setge musulmà. Reculant més, en temps dels romans, el que avui s'autodenomina la Padània, al nord dels Ape-

nins, era l'estranger, la Gàlia Citerior. Encara avui el nord d'Itàlia és centreuropa, articulada al voltant dels Alps en els quatre punts cardinals. Doncs bé, un cop Cavour decideix unificar Itàlia, tan sols havien de recuperar la Llombardia als austríacs. La resta, la península, era i és un estret passadís. Catalunya, en canvi no pot ser més que una cantonada de la Península Ibèrica, s'hi giri com s'hi giri, sense territori ni base demogràfica suficient per forjar-la al seu gust.

D'aquí ve el dilema entre l'assimilació al centre poderós —sempre més poderós

“Posats a reforçar la identitat, primer cal erigir-se en entitat. Però hem confós la masturbació nacional amb el pragmatisme”

i ara més que mai— i la implícita vocació insular dels nacionalistes catalans. Tràgica insularitat, amb un passat més o menys gloriós que serveix sobretot per distorsionar la imatge reflectida en el mirall de la realitat. Fracassada la vocació imperial en el marc espanyol, hem viscut un quart de segle de la vergonya que l'Espanya central tenia del franquisme (d'aquí i no de Munic sorgeixen les autonomies). Però ara ja s'ha acabat. Ara ja no és possible ni acomodar una mica més Espanya a les aspiracions perifèriques. Ara que som a Europa, l'Europa dels estats, sembla que només queden dues cartes per jugar, la de Josep Piqué, de Vilanova i la Geltrú, i la del taragoní Josep Lluís Carod-Rovira. O bé

fenicis assimilats i espavilats. O bé, un altre cop, la tràgica insularitat, que avui pren el nom de sobirania.

Aïllada de València per terra —ni tren d'alta velocitat, l'Euromed és una broma al costat de l'AVE, ni autovia—, Catalunya acaba de perdre una oportunitat d'or, reeditar de facto la Confederació amb Aragó, amb motiu de la defensa de l'Ebre. No m'estranyaria que els historiadors d'una futura renaixença, si és que arriba per obra i gràcia de la persistència catalana, jutgin el que ha fet CiU amb l'Ebre com el gran error estratègic o traïció dels masovers que pretenen heretar la marca de Pujol. València és del PP, i sembla que per molts anys. Aragó s'ha quedat sol, encara més que el sud de Catalunya. Tant costava plantar-se en la fonamental qüestió de l'aigua? Tanta és la miopia dels nostres governants, que es queden sense joc perquè es neguen a jugar cap de les dues cartes disponibles. Tanta és la seva matusseria que volen fer veure que les juguen totes dues alhora.

Al tercer volum del seu monumental *Troiacord*, Miquel de Palol no deixa als catalans altra alternativa que la de Piqué després de Piqué: “ser la puta respectuosa que accepta i calla, que agraeix i somriu, i no pren ni tan sols les seves decisions”. Afegeix, fent més explícita i emprenyada la línia crítica d'Espriu, “què es pot fer quan els defectes dels teus adversaris no els ensorren, i les teves qualitats no t'enlairen?”, i conclou que “d'un país governat per catalans covards, incultes, horteres i mal educats en fugiria com de la pesta”. És també el resultat de l'absència d'aposta cultural del pujolisme.

Hom diria que, posats a reforçar la identitat, el primer que cal fer és erigir-se en entitat. En comptes d'això, hem perdut uns decennis preciosos fent servir la llibertat per acaronar-nos el sentimentalisme amb el pal de paller. Confrontant la masturbació nacional amb el pragmatisme.